

Zneski iz naslova bolniške odsotnosti in promocija zdravja na delovnem mestu v gradbenih dejavnostih

Avtorica:

Valentina Kuzma, univ. dipl. inž. vod. kom. inž.

samostojna svetovalka pri GZS Zbornici gradbeništva in industrije gradbenih materialov

V prvem delu prispevka obravnavam zneske, povezane z bolniškim staležem (BS) v gradbenih dejavnostih zaradi števila izgubljenih delovnih dni v letu 2014 iz razloga bolezni, ki bremenijo delodajalce in Zavod za zdravstveno varstvo Slovenije (ZZZS). Analiziram tudi najpogostejši razlog za BS v gradbenih dejavnostih v zadnjih letih. Drugi del prispevka pa se nanaša na promocijo zdravja na delovnem mestu v gradbenih dejavnostih, ki so jo skladno z veljavno zakonodajo dolžni izvajati delodajalci.

Gradbene dejavnosti so dejavnosti gradbeništvo-F in industrija gradbenega materiala-IGM, ki jo sestavljajo določeni razredi dejavnosti, in sicer rudarstva-B in predelovalne dejavnosti-C. Naštete so v tabeli spodaj. Predstavniki teh gradbenih dejavnosti se združujejo pod okriljem Gospodarske zbornice Slovenije (GZS), in sicer v panožni Zbornici gradbeništva in industrije gradbene dejavnosti (ZGIGM). Za naštete dejavnosti bo veljala tudi nova kolektivna pogodba gradbenih dejavnosti-KPGD, predvidoma sprejeta jeseni 2015.

PREGLED PODRAZREDOV SKD 2008 PO ŠIFRAH	
B	RUDARSTVO (8.110 – Pridobivanje kamna & 8.120-Pridobivanje gramoza, peska, gline)
C	PREDELOVALNE DEJAVNOSTI (23.320 – Proizvodnja strešnikov, opeke in drugih gradbenih izdelkov iz žgane glinice & 23.510 – Proizvodnja cementa, 23.520 – Proizvodnja apna in mavca & 23.610 –Proizvodnja betonskih izdelkov za gradbeništvo & 23.620 – Proizvodnja izdelkov iz mavca za gradbeništvo & 23.630 – Proizvodnja sveže betonske mešanice & 23.640 – Proizvodnja malte, 23.650 – Proizvodnja izdelkov iz vlaknatega cementa & 23.690 – Proizvodnja drugih izdelkov iz betona, cementa, mavca & 23.700 – Obdelava naravnega kamna
F	GRADBENIŠTVO (41., 42., 43.)

KRATEK OPIS POSLOVNIH SUBJEKTOV GRADBENIH DEJAVNOSTI V LETIH 2013 IN 2014

Delavci na gradbiščih predstavljajo večinski del zaposlenih v gradbenih podjetjih, ocenjujemo, da približno dve tretjini. AJPES podatki po preračunu z aplikacijo KAPOS GZS kažejo naslednjo statistiko: v letu 2014 je poslovanje 188 gospodarskih družb IGM beležilo 2.697 povprečno zaposlenih po delovnih urah, poslovanje 7.426 gospodarskih družb gradbeništva pa 33.833 povprečno

zaposlenih po delovnih urah. Če prištejemo še 248 samostojnih podjetnikov IGM in 10.607 samostojnih podjetnikov gradbeništva v letu 2014, lahko razberemo, da je ta gradbeni sektor kljub gospodarski krizi in velikemu propadu poslovnih subjektov v zadnjih letih še vedno relativno velik in še vedno zaposluje dobrih 50.000 delavcev. V nadaljevanju prikazujem delovno aktivne prebivalce v letih 2013 in 2014, razporejenih po v članku analiziranih SKD dejavnostih.

Tabela 1: Delovno aktivno prebivalstvo po: SKD DEJAVNOST, STATUS ZAPOSLOTITVE, LETO, vir: SURS

	1 Delovno aktivno prebivalstvo - SKUPAJ	
	2013	2014
B08.1 Pridobivanje kamna, peska in glinice	704	702
C23.3 Proizvodnja neognjevzdržne gradbene keramike	308	306
C23.5 Proizvodnja cementa, apna, mavca	329	362
C23.6 Proizvodnja izdelkov iz betona, cementa, mavca	1379	1313
C23.70 Obdelava naravnega kamna	793	801
F GRADBENIŠTVO	52036	51874

Rezultati poslovanja družb in samostojnih podjetnikov gradbeništva so bili v letu 2014 sledeči: vse slovenske družbe v panogi so beležile le nekaj več kot 3,4 % rast prihodkov glede na prejšnje leto. Tudi samostojni podjetniki s 3,8 % rastjo prihodkov niso bili dosti boljši. Družbe so povečale število zaposlenih za 2 % in že peto leto zapored beležile neto čisto izgubo iz naslova poslovanja, ki je bila tokrat še posebej velika, saj je znašala kar 184,9 mio EUR. Slednja je bila skoraj 4-krat večja od neto čisto izgube leto nazaj. Ob tem je vendarle treba poudariti, da tako velika izkazana izguba izhaja iz akumulacije izgub iz prejšnjih let in je posledica enkratnega prevrednotenja sredstev v nekaj finančno zelo izpostavljenih podjetjih. Poudariti pa je vseeno treba, da je dodana vrednost narasla za 9 % ter dodana vrednost na zaposlenega za 6,8 %. Delež stroškov dela v dodani vrednosti se je znižal za 4,5 %, a z 72,4 % še vedno ostaja previsok za dolgoročne okrevanje panoge¹.

GRADBENE DEJAVNOSTI IN BOLNIŠKI STALEŽ V LETIH 2014 IN 2013

Nacionalni inštitut za javno zdravje – NIJZ (včasih znan pod imenom IVZ) ima na spletnem mestu aplikacijo Javni podatkovni portal. V kategoriji 3 aplikacije so podatki o Zdravstvenem stanju prebivalstva, v podkategoriji 3f pa statistika BS. Slednja omogoča javni dostop do podatkov v skupini 8 – Kazalniki BS po skupinah bolezni in

gospodarskih dejavnostih po koledarskih dnevih. Poseben bolj podroben preračun kazalnikov BS po skupinah bolezni in podrobnih razrednih gospodarskih dejavnostih po delovnih dnevih je plačljiv in na osnovi teh podatkov so v prispevku tudi pripravljene vse statistike in preračuni. V nadaljevanju na kratko analiziram BS za gradbene dejavnosti v letu 2014.

Iz podatkov BS o številu izgubljenih delovnih dni, ki jih NIJZ vodi ločeno po letih in dejavnostih, za dejavnost F in dejavnost IGM, se lahko izračuna znesek, ki ga delodajalci in ZZZS letno skupaj izgubljajo iz naslova plačila BS. Iz povprečne bruto plače za dejavnost gradbeništva, ki je v letu 2014 znašala približno 1.190 EUR bruto (1.188 EUR bruto v letu 2013) lahko izračunamo povprečno vrednost nadomestila za 1 delovni dan bolniškega staleža v breme delodajalca (do 30 dni) oziroma v breme ZZZS (skupaj nad 30 dni). Slednja znaša bruto 44 EUR/dan (174 del. ur/mesec, 8 del.ur/dan, 80 % plačilo mesečne plače). Za Republiko Slovenijo je znesek nadomestila za 1 delovni dan višji, saj je povprečna bruto plača v RS višja (v letu 2014 je znašala 1.540,50 EUR). Za povprečno mesečno 174 delovnih ur in 8-urni delovnik ter 80 % bolniško nadomestilo je preračun bruto 56 EUR/dan.² Opozarjam, da obravnavamo bruto znesek, saj je neto znesek zaradi različnih obdavčitev praktično nemogoče oceniti.

Iz naslova BS in razloga zadržanosti bolezni je v letu 2014 delodajalce gradbenih dejavnosti in ZZZS skupaj po lastnem izračunu za 376.437 delovnih dni stroškovno bremenilo okvirno v znesku 16.563.228 EUR. Enaka statistika v letu 2013 je beležila 406.421 izgubljenih delovnih dni, ki so delodajalce gradbenih dejavnosti in ZZZS skupaj bremenili v znesku 17.882.524 EUR. Kratkoročni trend kaže upad števila izgubljenih delovnih dni iz naslova bolezni v gradbenih dejavnostih v letu 2013

glede na leto 2014 kljub dejstvu, da so te dejavnosti v obeh letih zaposlovale zelo podobno število zaposlenih (glej Tabela 1). Zneski za nadomestila BS so še vedno visoki in je treba stremeti k njihovem zmanjševanju.

Statistike in podatkov, kakšen delež zneska v posameznem letu iz naslova BS npr. za dejavnost F je plačala ZZZS in koliko so v deležu prispevali delodajalci, ZZZS ne vodi. NIJZ pa nam je za leto 2014 posredoval podatek, da BS v gradbeni dejavnosti (samo F) delodajalce bremenijo ca. 66 % po številu primerov BS (povprečje v Sloveniji je 65 %). in ca. 38 % po številu dni BS (povprečje v Sloveniji je 34 %).



Gradbeni sektor je še vedno relativno velik in zaposluje dobrih 50.000 delavcev.

Tabela 2: Primeri, izgubljeni delovni dnevi ter indeksi po razlogih BS, 2014 - za odsotnost z dela za polni delovni čas, in okvirni bruto letni znesek stroškov iz naslova BS, preračunano iz podatkov NIJZ.

RAZLOG ZADRŽANOSTI	RS			skupaj IGM in GRADBENIŠTVO			RS (okvirni bruto letni znesek iz naslova bolniških staležev: 56 eur/dan-povpr.ZZZS izplačila), EUR	skupaj IGM in GRADBENIŠTVO (okvirni bruto letni znesek iz naslova bolniških staležev, 44 eur/dan), EUR
	Primeri	Dnevi	IO	Primeri	Dnevi	IO		
01 Bolezen	476.294	6.895.889	9	17.718	376.437	9	386.169.784	16.563.228
02 Poškodbe izven dela	46.265	1.374.087	2	3.513	114.842	2	76.948.872	5.053.048
03 Poklicna bolezen	35	1.633	0	7	892	0	91.448	39.248
04 Poškodbe pri delu	14.208	544.466	1	1.697	84.335	2	30.490.096	3.710.740
05 Poškodbe po 3. osebi izven dela	3.980	168.154	0	294	18.847	1	9.416.624	829.268
06 Nega družinskega člana	140.925	550.867	1	2.316	10.160	0	30.848.552	447.040
07 Transplantacija	11	522	0	1	18	0	29.232	792
08 Izolacija	34	1.763	0	3	161	0	98.728	7.084
09 Spremembo	57.836	74.208	0	1.055	1.447	0	4.155.648	63.668
10 Usposabljanje za rehabilitacijo otroka	86	1.616	0	2	723	0	90.496	31.812
11 Poškodbe pri delu po 18. čl. ZVZZ	34	1.988	0	1	66	0	111.328	2.904
Nerazvrščeno	0	0	0	0	0	0	0	0
Skupaj	739.708	9.615.193	12	26.607	607.928	14,43	538.450.808	26.748.832

Razlog zadržanosti	RS			SKUPAJ IGM IN GRADBENIŠTVO			RS (okvirni bruto letni znesek iz naslova bolniških staležev: 56 eur/dan-povpr.ZZZS izplačila), EUR	skupaj IGM in GRADBENIŠTVO (okvirni bruto letni znesek iz naslova bolniških staležev, 44 eur/dan), EUR
	Primeri	Dnevi	IO	Primeri	Dnevi	IO		
01 Bolezen	493.799	7.401.447	9	19.322	406.421	9	414.481.032	17.882.524
02 Poškodbe izven dela	48.661	1.446.519	2	3.817	125.500	3	81.005.064	5.522.000
03 Poklicna bolezen	32	349	0	0	0	0	19.544	0
04 Poškodbe pri delu	15.532	630.037	1	1.767	96.752	2	35.282.072	4.257.088
05 Poškodbe po 3. osebi izven dela	4.521	183.453	0	364	17.562	0	10.273.368	772.728
06 Nega družinskega člana	140.188	586.881	1	2.550	12.138	0	32.865.336	534.072
07 Transplantacija	19	248	0	2	21	0	13.888	924
08 Izolacija	27	940	0	1	2	0	52.640	88
09 Spremistvo	52.602	64.697	0	1.107	1.480	0	3.623.032	65.120
10 Usposabljanje za rehabilitacijo otroka	75	691	0	2	20	0	38.696	880
11 Poškodbe pri delu po 18. čl. ZZVZZ	19	794	0	1	105	0	44.464	4.620
Nerazvrščeno				0	0	0	56	0
Skupaj	755.475	10.316.056	13	28.933	660.001	14,80	577.699.192	29.040.044

Tabela 3 (zgoraj): Primeri, izgubljeni delovni dnevi ter indeksi po razlogih BS, 2013 - za odsotnost z dela za polni delovni čas, in okvirni bruto letni znesek stroškov iz naslova BS, preračunano iz NIJZ podatkov.

Tabela 4 (spodaj): Primeri, delovni dnevi ter indeksi bolniškega staleža po skupinah bolezni, 2014 - za odsotnost z dela za polni delovni čas in okvirni bruto letni znesek stroškov zaradi bolezni mišično – kostnega sistema, preračunano iz NIJZ podatkov.

Vir podatkov: Evidenca začasne odsotnosti z dela zaradi bolezni, poškodb, nege in drugih vzrokov, IVZ 3. **IO = indeks onesposabljanja** (to je število izgubljenih delovnih dni na enega zaposlenega delavca)

Skupine MKB-10	SKUPAJ IGM IN GRADBENIŠTVO		RS		RS (okvirni bruto letni znesek iz naslova bolniških staležev, 56 eur/dan), EUR	skupaj IGM in GRADBENIŠTVO (okvirni bruto letni znesek iz naslova bolniških staležev, 44 eur/dan), EUR
	Dnevi	IO	Dnevi	IO		
1. Nekatere inf. in paraz. bolezni	11	0,27	364.585	0,45	20.416.760,00	504,64
16. Stanja, ki izv. v per. (obporod.) obdobju	0	0,00	0	0,00	0,00	0,00
17. Priroj. malfor., defor. in kromos. nenorm.	735	0,00	9.981	0,01	558.936,00	32.340,00
Nerazvrščeno	1051	0,04	6.536	0,00	366.016,00	46.244,00
3. Bolezni krvi in krvotv. organov	2.476	0,00	37.176	0,05	2.081.856,00	108.944,00
8. Bolezni ušesa in mastoida	2.664	0,06	53.592	0,07	3.001.152,00	117.216,00
4. Endokrine, prehr. in presn. bolezni	4.453	0,02	70.500	0,09	3.948.000,00	195.932,00
7. Bolezni očesa in adneksov	5.821	0,10	86.459	0,11	4.841.704,00	256.124,00
14. Bolezni sečil in splovil	6.056	0,22	224.057	0,28	12.547.192,00	266.464,00
15. Nosečnost, porod in popor. obdobje	8.966	0,11	512.247	0,63	28.685.832,00	394.504,00
Nega družinskega člana	10.160	0,25	550.867	0,68	30.848.552,00	447.040,00
6. Bolezni živčevja	10.792	0,18	211.226	0,26	11.828.656,00	474.848,00
12. Bolezni kože in podkožja	10.860	0,19	138.163	0,17	7.737.128,00	477.840,00
21. Dej., ki vpl. na zdr.st. in na stik z zdr. služ.	14.063	0,50	421.334	0,52	23.594.704,00	618.772,00
18. Simpt., znaki ter nenorm. klin. lab.izv	17.135	0,25	334.520	0,41	18.733.120,00	753.940,00
5. Duševne in vedenjske motnje	21.356	0,48	622.430	0,77	34.856.080,00	939.664,00
11. Bolezni prebavil	24.369	0,72	356.743	0,44	19.977.608,00	1.072.236,00
2. Neoplazme	30.053	1,41	562.614	0,69	31.506.384,00	1.322.332,00
10. Bolezni dihal	34.689	1,05	705.449	0,87	39.505.144,00	1.526.316,00
9. Bolezni obtočil	38.735	0,93	411.252	0,51	23.030.112,00	1.704.340,00
19. A Poškodbe in zastrupitve pri delu	84.541	1,68	545.124	0,67	30.526.944,00	3.719.804,00
19. B Poškodbe in zastrupitve izven dela	133.461	2,97	1.539.922	1,90	86.235.632,00	5.872.284,00
13. Bol. mišično-kostnega sist. in vez. tkiva	135.021	2,99	1.850.416	2,29	103.623.296,00	5.940.924,00
Skupaj	607.928	14,42	9.615.193	11,87	538.450.808	26.288.613

V nadaljevanju se bomo osredotočili na podroben pregled bolezni in ugotavljali, katere skupine bolezni izstopajo na področju BS v gradbenih dejavnostih. Ob analizi primerov v Tabeli 4 na prvem mestu opazimo v BS za delovne dneve izstopajoče najpogostejše bolezni mišično-kostnega sistema in vezivnega tkiva. Zopet lahko podobno kot prej izračunamo okvirni znesek, ki so ga delodajalci iz gradbenih dejavnosti in ZZS skupaj v letu 2014 morali izplačati za 135.021 dni za odsotnost z dela za polni delovni čas zaradi bolezni mišično-kostnega sistema in vezivnega tkiva; po lastnem izračunu gre za okvirni znesek 5.940.924,00 EUR. Ta znesek predstavlja cca. 23 % vsega zneska, ki je bil plačan za odsotnost z dela za polni delovni čas zaradi BS v letu 2014 v gradbenih dejavnostih. Število odsotnosti zaradi BS v povprečju v letu 2014 je 14,43 dni, kar predstavlja okvirno 5,5 % delovnih dni v enem letu

(ker so državni prazniki vštet, zneske skupaj 162 delovnih dni) na delavca. Zneske kot rečeno krijejo delodajalci ali ZZS. Zanimivo je pogledati tudi indeks onesposabljanja (IO, i.d. število izgubljenih delovnih dni na enega zaposlenega delavca) za bolezni mišično-kostnega sistema in vezivnega tkiva. Slednji v letu 2014 v povprečju znaša 2,99 dni na enega zaposlenega delavca v gradbenih dejavnostih. Zaradi naraščajočega trenda BS zaradi bolezni mišično-kostnega sistema in vezivnega tkiva, kjer se je povprečno število izgubljenih delovnih dni na enega delavca v enem letu povečalo za skoraj 0,5 delovnih dni, in sicer iz 2,6 dni v letu 2013 na 2,99 dni v letu 2014, gre zagotovo za bolezen, ki ji je treba v teh delovno intenzivnih gospodarskih panogah posvetiti več pozornosti in pripraviti učinkovito promocijo zdravja na delovnem mestu.

Tabela 5: Primeri, delovni dnevi ter indeksi bolniškega staleža po skupinah bolezni, 2013 - za odsotnost z dela za polni delovni čas in okvirni bruto letni znesek stroškov zaradi bolezni mišično – kostnega sistema, preračunano iz NIJZ podatkov.

Vir podatkov: Evidenca začasne odsotnosti z dela zaradi bolezni, poškodb, nege in drugih vzrokov, IVZ 3.

IO = indeks onesposabljanja (to je število izgubljenih delovnih dni na enega zaposlenega delavca)

Skupine MKB-10	SKUPAJ IGM IN GRADBENIŠTVO		RS		RS (okvirni bruto letni znesek iz naslova bolniških staležev, 56 eur/dan), EUR	skupaj IGM in GRADBENIŠTVO (okvirni bruto letni znesek iz naslova bolniških staležev, 44 eur/dan), EUR
	Dnevi	IO	Dnevi	IO		
16. Stanja, ki izv. v per. (obporod.) obdobju	0	0,00	422.657	0,53	23.668.792,00	0
Nerazvrščeno	272	0,00	596.320	0,75	33.393.920,00	11.968
17. Priroj. malfor., defor. in kromos. nenorm.	412	0,00	37.823	0,05	2.118.088,00	18.128
3. Bolezni krvi in krvotv. organov	1.120	0,01	77.083	0,1	4.316.648,00	49.280
8. Bolezni ušesa in mastoida	2.266	0,05	644.888	0,81	36.113.728,00	99.704
7. Bolezni očesa in adneksov	4.903	0,07	237.201	0,3	13.283.256,00	215.732
4. Endokrine, prehr. in presn. bolezni	6.492	0,07	99.199	0,12	5.555.144,00	285.648
15. Nosečnost, porod in popor. obdobje	8.080	0,17	56.614	0,07	3.170.384,00	355.520
6. Bolezni živčevja	9.601	0,14	454.698	0,57	25.463.088,00	422.444
12. Bolezni kože in podkožja	10.487	0,26	777.208	0,97	43.523.648,00	461.428
14. Bolezni sečil in splovil	10.720	0,26	372.660	0,47	20.868.960,00	471.680
Nega družinskega člana	12.131	0,48	140.196	0,18	7.850.976,00	533.764
21. Dej., ki vpl. na zdr.st. in na stik z zdr. služ.	15.668	0,48	2.014.316	3	112.801.696,00	689.392
1. Nekatere inf. in paraz. bolezni	16.980	0,47	238.221	0,3	13.340.376,00	747.120
18. Simpt., znaki ter nenorm. klin. lab.izv	18.556	0,86	514.692	0,65	28.822.752,00	816.464
5. Duševne in vedenjske motnje	20.192	0,51	0	0	0,00	888.448
11. Bolezni prebavil	27.570	0,73	13.699	0,02	767.144,00	1.213.080
2. Neoplazme	32.025	0,27	327.719	0,41	18.352.264,00	1.409.100
9. Bolezni obtočil	33.735	0,80	630.127	0,79	35.287.112,00	1.484.340
10. Bolezni dihal	34.958	1,74	1.627.327	2,04	91.130.312,00	1.538.152
19. A Poškodbe in zastrupitve pri delu	96.469	1,69	441.874	0,55	24.744.944,00	4.244.636
19. B Poškodbe in zastrupitve izven dela	142.912	3,14	586.881	0,74	32.865.336,00	6.288.128
13. Bol. mišično-kostnega sist. in vez. tkiva	150.270	2,60	3.297		184.632,00	6.611.880
Skupaj	660.001	14,80	10.316.056	12,94	577.623.200	28.856.036

Bolezni mišično-kostnega sistema in vezivnega tkiva ali na kratko mišično-kostna obolenja so najpogostejša z delom povezana težava tudi v Evropi. Skoraj četrtnina delavcev v EU trpi zaradi bolečin v hrbtu, več kot petina pa zaradi bolečin v mišicah. Kostno-mišična obolenja se pogosto razvijejo v zelo resna bolezenska stanja, ki zahtevajo odsotnost z dela in zdravljenje. Pri najbolj kroničnih primerih kostno-mišičnih obolenj pa tudi zdravljenje in počitek ne zadostujeta. Posledica je lahko trajna invalidnost in izguba zaposlitve.³

POLITIKA ZMANJŠEVANJA BS ZARADI MIŠIČNO-KOSTNIH OBOLENJ

Promocijo zdravja po Zakonu o varstvu in zdravju pri delu (UL RS 43/11 – ZVZD-1) so dolžni izvajati delodajalci, ki morajo zagotoviti tudi sredstva zanjo. V marcu 2015 je Ministrstvo za zdravje v pomoč delodajalcem izdalo tudi prve nacionalne smernice za promocijo zdravja na delovnem mestu⁴. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ima na svojih spletnih straneh objavljenih kar nekaj slovenskih in angleških OSHA letakov⁵, ki naslavljajo mišično-kostna obolenja. Še zlasti uporabni za gradbena podjetja in samostojne podjetnike v gradbeništvu so Kontrolni sezname za preprečevanja obolenj različnih mišično-kostnih delov in Primeri preventivnih ukrepov, ki so razdeljeni v poglavja:

- » odprava/preoblikovanje,
- » zmanjšanje izpostavljenosti,
- » medicinsko-tehnični pripomočki in
- » organizacija/usposabljanje.

Za zmanjšanje deleža BS zaradi mišično-kostnih obolenj v različni strokovni literaturi opozarjajo na nujnost kompleksnih preventivnih programov in ukrepov, stalnega preverjanja njihove učinkovitosti ter interdisciplinarnega pristopa, ki obsega⁶:

- » urejenost in organiziranost gradbišča – delovišča,
- » ergonomsko ureditev delovnih mest,
- » pripravo ocene tveganj delovnih mest in predloge izboljšav,
- » preventivno izobraževanje delavcev in delodajalcev.

Vse omenjene publikacije delodajalcem ponujajo splošen nabor preverjenih rešitev za preprečevanje teh obolenj med njihovimi zaposlenimi. V praksi je včasih v teh delovno intenzivnih dejavnostih in letnim časom pogojenemu delu s strani delodajalcev težko zagotoviti dobro in učinkovito promocijo zdravja. Z namenom izboljšanja stanja v gradbenim dejavnostih in v pomoč poslovnim subjektom so se v letu 2015 na področju promocije zdravja na delovnem mestu povezali socialni partnerji kolektivne pogodbe gradbenih dejavnosti in oblikovali skupen projekt promocije zdravja na delovnem mestu v letih 2015 in 2016. **Več o tem na strani 9.** [50](#)



Opombe in literatura

1. http://www.gzs.si/zbornica_gradbenistva_in_industrije_gradbenega_materiala/Novice/ArticleId/49018/poslovanje-gradbenistva-in-industrije-gradbenega-materiala-v-letu-2014
2. =1
3. <http://www.osha.mddsz.gov.si/varnost-in-zdravje-pri-delu/informacije-po-temah/kostno-misicna-obolenja>
4. http://www.mz.gov.si/fileadmin/mz.gov.si/pageuploads/javno_zdravje_2015/promocija_zdravja_na_del_mestu/Smernice_promocija_zdravja_na_delovnem_mestu-marec_2015.pdf
5. <http://www.osha.mddsz.gov.si/varnost-in-zdravje-pri-delu/informacije-po-temah/kostno-misicna-obolenja>
6. http://www.osha.mddsz.gov.si/resources/files/pdf/E-fact_01_-_Musculoskeletal_disorders_in_construction.pdf